

PORTAL AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

Przeciw nienawiści w społeczeństwie

Sprawozdanie końcowe z konsultacji – marzec 2025 r.

*Przeprowadzenie analizy i sporządzenie sprawozdania: Make.org.
Wdrożenie i moderowanie portalu: Open Source Politics.*

SPIS TREŚCI

Streszczenie.....	strona 3
1. Wprowadzenie.....	strona 4
2. Metodyka.....	strona 5
3. Zarys ogólny.....	strona 7
4. Wypowiedzi z największą liczbą wyrazów poparcia.....	strona 9
5. Analiza szczegółowa.....	strona 11
Edukacja.....	strona 11
Integracja.....	strona 14
Instytucje demokratyczne.....	strona 15
Szacunek.....	strona 17
Regulacje.....	strona 18
Debata.....	strona 20
Pozytywny przekaz.....	strona 21
Czynniki ekonomiczne.....	strona 23
6. Wnioski.....	strona 24

STRESZCZENIE

W celu zachęcenia obywateli do zabierania głosu w sprawach istotnych dla Europejczyków Komisja Europejska rozpoczęła w Portalu Aktywności Obywatelskiej dyskusję na temat przeciwdziałania nienawiści w społeczeństwie. Dyskusję prowadzono równolegle z odpowiednimi europejskimi panelami obywatelskimi. Portal, dostępny we wszystkich językach urzędowych UE, umożliwił prowadzenie dyskusji online w okresie od 22 kwietnia 2024 r. do 28 lutego 2025 r.

W tym sprawozdaniu przedstawiono główne wnioski z dyskusji online – pogrupowane według 8 obszarów tematycznych i 14 tematów. Wyniki obejmują następujące zagadnienia: znaczenie edukacji na temat nienawiści, propagowanie integracji mniejszości, reformowanie instytucji w celu odbudowy zaufania, odwoływanie się do wartości obywatelstwa europejskiego jako podstawy wzajemnego szacunku oraz wzmacnianie globalnego systemu zarządzania środkami zwalczania nienawiści.

Uczestnicy dyskusji podkreślali w szczególności rolę edukacji, regulacji dotyczących nienawiści, przejrzystości, uczestnictwa obywatelskiego oraz polityki, której celem jest zmniejszenie nierówności, jako środka przeciwdziałania nienawiści w społeczeństwie.

I. WPROWADZENIE

Aby umożliwić obywatelom większe zaangażowanie na szczeblu europejskim, Komisja Europejska zapewniła im nowe metody, za pomocą których mogą zabrać głos. W Portalu Aktywności Obywatelskiej rozpoczęto dyskusję poświęconą tematowi **Przeciw nienawiści w społeczeństwie**, umożliwiającą wymianę poglądów online. W dyskusji można było wziąć udział we wszystkich językach urzędowych UE i trwała ona **od 22 kwietnia 2024 r. do 28 lutego 2025 r.** Równoległe z dyskusjami w internecie zorganizowano **panel obywatelski** poświęcony tej samej kwestii. **17 maja**, podczas trzeciej (ostatniej) sesji, przedstawiono uczestnikom panelu wyniki dyskusji online, aby powiązać ze sobą obie formy uczestnictwa – online i offline.

Jak opisano poniżej, w sekcji portalu poświęconej dyskusji obywateli na temat *przeciwdziałania nienawiści w społeczeństwie* zebrano **244 wypowiedzi**, którym towarzyszyło **115 komentarzy** i **246 wyrazów poparcia**. Dzięki tej przestrzeni cyfrowej **231 obywateli** mogło wziąć udział w szerszej debacie, a tym samym bezpośrednio wzbogacić unijny proces decyzyjny.

W sprawozdaniu przedstawiono ostateczną analizę wszystkich wypowiedzi, zebranych i przeanalizowanych według **obszarów tematycznych** odpowiadających **tematom najczęściej poruszonym przez uczestników**.

Z konsultacji wynika, że debaty dotyczyły przede wszystkim następujących **pięciu (z ośmiu) głównych obszarów tematycznych**, w których zebrano porównywalną liczbę wypowiedzi: 1) edukacja, 2) wspieranie integracji, 3) silniejsze instytucje demokratyczne, 4) wzajemny szacunek między obywatelami oraz 5) regulacje jako narzędzie ograniczania nienawiści w społeczeństwie.

W sprawozdaniu w pierwszej kolejności przedstawiono **metodykę analizy**, a następnie **ogólny zarys przebiegu debaty** w portalu. Zarys obejmuje liczby dotyczące uczestników oraz ogólny przegląd treści. Dalsza część sprawozdania zawiera **szczegółową analizę każdego obszaru tematycznego**, polegającą na omówieniu każdego **tematu poruszanego przez uczestników**, wraz z cytatami wypowiedzi zamieszczonych w Portalu Aktywności Obywatelskiej. Ostatni rozdział zawiera podsumowanie treści i krótką dyskusję.

2. METODYKA

Aby określić treść dyskusji w Portalu Aktywności Obywatelskiej¹ na temat „Przeciw nienawiści w społeczeństwie”, zastosowano trzystopniową metodykę. Metodyka ta umożliwiła dokładną analizę wypowiedzi uczestników na różne tematy, a także na logiczne pogrupowanie i uporządkowanie zgłoszonych pomysłów w celu określenia głównych kierunków dyskusji. W ten sposób osiągnięto właściwą równowagę między łączeniem podobnych wypowiedzi a zachowaniem wysokiego poziomu szczegółowości.

KROK 1. ANALIZA ILOŚCIOWA wypowiedzi i komentarzy: określenie głównych obszarów tematycznych debaty. Zespół analityczny zastosował w tym celu podejście tematyczne polegające na przypisaniu każdej wypowiedzi do odpowiedniego tematu. Pozwoliło to na uporządkowanie pomysłów zaproponowanych przez uczestników.

KROK 2. ANALIZA WYPOWIEDZI w obszarach tematycznych: ręczne przeprowadzenie analizy jakościowej. Wypowiedzi pogrupowano według tematów, co doprowadziło do wyodrębnienia „tematów poruszanych przez uczestników”, określonych na podstawie tego, jak często pojawiały się w obrębie danego obszaru.

KROK 3. Wzięcie pod uwagę KOMENTARZY I WYRAZÓW POPARCIA: przeprowadzenie analizy każdej wypowiedzi i każdego komentarza (jeżeli było to zasadne), ze szczególnym uwzględnieniem tych wypowiedzi, które miały istotne znaczenie dla zilustrowania danego tematu.

SŁOWNICZEK

Uczestnik. Obywatel, który zamieścił w portalu co najmniej jedną wypowiedź, komentarz lub wyraz poparcia.

Wypowiedź. Pojedynczy pomysł przedstawiony przez uczestnika w portalu.

Komentarz. Pisemna reakcja uczestnika na opublikowaną wcześniej wypowiedź. Komentarze otwierają debatę wokół danego tematu i umożliwiają uczestnikom wymianę opinii.

Wyraz poparcia. Głos uczestnika wyrażający poparcie dla konkretnej wypowiedzi. Niektóre wypowiedzi nie uzyskały wyrazów poparcia.

Obszar tematyczny. Kategoria główna, która łączy w sobie treści zawarte w wielu wypowiedziach.

¹ Wszystkie wypowiedzi są dostępne online i można je pobrać z platformy jako część plików opartych na otwartych danych, co umożliwia dalszą analizę tych wyników wszystkim zainteresowanym.

Temat poruszany przez uczestników. Podkategoria obszaru tematycznego obejmująca co najmniej jedną wypowiedź.

3. ZARYS OGÓLNY

LICZBY

Globalny udział w okresie od 22 kwietnia 2024 r. do 28 lutego 2025 r.

- **21 084** odsłon stron
- **231** uczestników
- **244** wypowiedzi
- **115** komentarzy
- **246** wyrazów poparcia

Od czasu publikacji sprawozdania okresowego (na dzień 13 maja 2024 r.) w portalu zarejestrowano zwiększony poziom uczestnictwa. W ujęciu liczbowym oznacza to **148 dodatkowych wypowiedzi** (96 w maju 2024 r.) i **100 dodatkowych komentarzy** (15 w maju 2024 r.). Analizę wzbogacano również o nowe spostrzeżenia i uwzględniono rozwój debaty: zidentyfikowano dwa nowe obszary tematyczne (*instytucje demokratyczne* i *czynniki ekonomiczne*). Wcześniejse tematy poruszane przez uczestników również uzupełniono o nowe wypowiedzi. **Ogółem w porównaniu z majem 2024 r. dodano 2 nowe obszary tematyczne i 4 nowe tematy poruszane przez uczestników oraz uzupełniono 5 istniejących tematów poruszanych przez uczestników.**

SKRÓCONY OPIS WSZYSTKICH OBSZARÓW TEMATYCZNYCH I TEMATÓW PORUSZANYCH PRZEZ UCZESTNIKÓW

W poniższej tabeli przedstawiono wszystkie zidentyfikowane **obszary tematyczne** i **tematy poruszane przez uczestników**. Następny rozdział (4. *Analiza szczegółowa*) zawiera szczegółowe omówienie wszystkich tematów.

W tabeli przedstawiono również sumę wypowiedzi (Σ) należących do poszczególnych obszarów tematycznych. Całkowita liczba wypowiedzi w podziale na obszary tematyczne (245) przekracza łączną liczbę wypowiedzi (244), ponieważ treść poszczególnych wypowiedzi może dotyczyć jednocześnie wielu obszarów tematycznych.

OBSZARY TEMATYCZNE	Σ	TEMATY PORUSZANE PRZEZ UCZESTNIKÓW
1. EDUKACJA	89	1.1 Edukowanie nowych pokoleń
		1.2 Zapewnianie obywatelom szkolenia przez całe życie
		1.3 Edukowanie społeczeństwa dzięki prowadzeniu odpowiedzialnego dyskursu politycznego
2. INTEGRACJA	37	2.1 Integracja mniejszości
		2.2 Inicjowanie działań zbiorowych
3. INSTYTUCJE DEMOKRATYCZNE	28	3.1 Budowanie ram zaufania do demokracji
		3.2 Wzmacnianie demokracji poprzez uczestnictwo obywatelskie
4. SZACUNEK	22	4.1 Propagowanie szacunku i tolerancji
		4.2 Wykorzystanie wartości obywatelstwa europejskiego do umacniania wzajemnego szacunku
5. REGULACJE	20	5.1 Wzmacnianie globalnych mechanizmów zarządzania i nadzoru
		5.2 Przeciwdziałanie mowie nienawiści w internecie
6. DEBATA	13	6.1 Zjednoczeni w różnorodności
7. POZYTYWNY PRZEKAZ	12	7.1 Upowszechnianie życzliwych przekazów
8. CZYNNIKI EKONOMICZNE	10	8.1 Zwalczanie ubóstwa i nierówności

4. WYPOWIEDZI Z NAJWIĘKSZĄ LICZBĄ WYRAZÓW POPARCIA

Elena, 13 wyrazów poparcia

Tytuł: Punkt wyjścia – zatrzymać maszynę nienawiści.

Obszar tematyczny: **POZYTYWNY PRZEKAZ**

„Żyjemy w czasach walki o naszą uwagę, w których firmy mają zaledwie kilka sekund, aby zaprezentować swoje produkty lub usługi. Muszą to robić w warunkach ostrej konkurencji, ponieważ platformy cyfrowe zdemokratyzowały komunikację i umożliwiły każdemu użytkownikowi pokazanie swoich treści szerokiemu gronu odbiorców. Zjawisko „negatywnego nastawienia” pokazuje, że negatywne informacje i tematy przyciągają więcej uwagi niż pozytywne – nie umyka to uwadze firm, influencerów, mediów, a nawet niektórych środowisk politycznych. Uwagę użytkowników skutecznie przyciągają treści oparte na negatywnych przekazach lub silnie spolaryzowanej mowie nienawiści. Dziś zasada jest taka: im więcej zdobytej uwagi, tym więcej możliwości zarobku. Wygląda na to, że doszliśmy do momentu, w którym cel ten uswięca wszelkie środki. Poważnym zagrożeniem i konsekwencją braku postawienia wyraźnych granic dla tej dynamiki jest ilość negatywnych przekazów, które codziennie trafiają do obywateli, oraz fakt, że staje się to normalne. Kształtuje się niebezpieczna kultura i niebezpieczny sposób myślenia oparty na nienawiści. Obywatel zaczyna myśleć: „Skoro osoby publiczne posługują się nienawiścią tak swobodnie... dlaczego ja miałbym tego nie robić?” – po czym zaczyna powielać te wzorce w swoim otoczeniu. Zmiana, której potrzebujemy, aby powstrzymać tę kulturę nienawiści, nieuchronnie będzie musiała obejmować wprowadzenie lepszych uregulowań prawnych, które wyznaczą granice treści nienawistnych lub polaryzujących na platformach, które czerpią z tego zyski, takich jak media społecznościowe, fora publiczne i media. Wolność wypowiedzi – tak, ale oparta na szacunku”.

Federico LEVA, 11 wyrazów poparcia

Tytuł: Rozszerzenie EUVoice – korzystanie z instancji Fediwersum opartych na wolnym oprogramowaniu i zachęcanie do używania ich zamiast mediów społecznościowych opartych na zamkniętym oprogramowaniu

Obszar tematyczny: **REGULACJE**

„Wszystkie komunikaty instytucji UE zamieszczane na mediach społecznościowych, a także interakcje z decydentami politycznymi, powinny być dostępne dla wszystkich obywateli za pośrednictwem wolnego oprogramowania, które respektuje prywatność, wolność użytkowników oraz inne prawa cyfrowe. Obecne uzależnienie od usług opartych na oprogramowaniu zamkniętym świadczonych przez przedsiębiorstwa z USA sprawia wrażenie, że Komisja Europejska i inne instytucje nie dbają o przestrzeganie RODO ani żadnej innej polityki cyfrowej i polityki konkurencji, do których przestrzegania rzekomo się zobowiązują. Jest bardzo prawdopodobne, że korzystając z takich mediów społecznościowych instytucje UE podsycają nienawiść, ponieważ platformy te znane są z promowania „wysokiego

zaangażowania” i kontrowersji kosztem innych treści. Tego rodzaju problemy łatwiej można opanować przy pomocy zdecentralizowanej moderacji i samodzielnie zarządzanych kanałów, które nie opierają się na tajnych algorytmach rekomendacji. Dzięki programowi pilotażowemu przeprowadzonemu przez EIOD wiemy, że UE jest zdolna do pójścia we właściwym kierunku. Koszty utrzymania własnej instancji Mastodona są znikome w porównaniu z budżetem Komisji wydawanym na reklamę w mediach społecznościowych <https://growyourown.services/why-growing-your-own-services-is-a-good-idea/> <https://docs.joinmastodon.org/user/run-your-own/#so-you-want-to-run-your-own-mastodon-server> Kolegium komisarzy może dawać przykład. Może korzystać z instancji finansowanej przez UE, umieszczać wszędzie linki do niej oraz zachęcać wszystkich obserwujących i dziennikarzy do przeniesienia się na nową platformę”.

Karin, 10 wyrazów poparcia

Tytuł: Edukacja jest niezwykle ważna

Obszar tematyczny: **EDUKACJA**

„Pierwszym krokiem powinna być edukacja na temat mowy nienawiści, przestępstw z nienawiści oraz dyskryminacji. W obecnej sytuacji logiczne wydaje się położenie szczególnego nacisku na problem antysemityzmu i nienawiści wobec muzułmanów, ponieważ ostatnio skala tych zjawisk wzrosła w zatrważający sposób. Poruszono już tę kwestię w komunikacie „Nie ma miejsca na nienawiść: Europa zjednoczona przeciwko nienawiści” z 2023 r., jednak moim zdaniem należy silniej wspierać realizację tego postulatu w różnych sferach życia społecznego: w szkołach – aby wszystkie dzieci mogły od najmłodszych lat uczyć się szacunku i życzliwości; w internecie – poprzez promowanie pozytywnych treści w mediach społecznościowych oraz wprowadzenie zmian w algorytmach w celu pokazywania odmiennych punktów widzenia, co może ograniczyć polaryzację i efekt „bańki informacyjnej”; w społeczeństwie obywatelskim – poprzez zaangażowanie stowarzyszeń, wspólnot religijnych i podmiotów sektora prywatnego, tak aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców. UE musi zachęcać swoje państwa członkowskie do prowadzenia takiej edukacji na wszystkich poziomach społeczeństwa”.

Paulo, 9 wyrazów poparcia

Tytuł: Zwalczanie nienawiści poprzez zachęcanie do przekazywania pozytywnych treści w mediach

Obszar tematyczny: **POZYTYWNY PRZEKAZ**

„Zwalczanie nienawiści w społeczeństwie to złożony i długotrwały proces. Propagowanie pozytywnych wzorców i przekazów medialnych może pomóc w zwalczaniu negatywnych stereotypów, które często przyczyniają się do mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści. Oznacza to nadawanie priorytetu (w mediach) treściom propagującym szacunek oraz różnorodność kultur, przekonań i tożsamości”.

Alfons, 7 wyrazów poparcia

Tytuł: Edukacja przeciw nienawiści w społeczeństwie

Obszar tematyczny: **EDUKACJA**

„Należy stworzyć w szkołach podstawy dla pokojowego i społecznego współistnienia. Należy konsekwentnie zwalczać nienawiść obecną na terenie szkoły”.

5. ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

W poniższym rozdziale omówiono szczegółowo poszczególne obszary tematyczne. W tym celu przeanalizowano każdy temat poruszany przez uczestników, głównie poprzez połączenie różnych aspektów wypowiedzi.

OBSZAR TEMATYCZNY 1: EDUKACJA

Wypowiedzi w tym obszarze dotyczą edukowania społeczeństwa w zakresie rozpoznawania i zwalczania nienawiści w społeczeństwie. Uczestnicy apelują o edukowanie obywateli na temat rozpoznawania przejawów nienawiści w społeczeństwie i reagowania na nie.

Temat poruszany przez uczestników 1.1: Edukowanie nowych pokoleń

ANALIZA tematu

Wypowiedzi wskazują na potrzebę edukowania dzieci od najmłodszych lat w ramach systemu szkolnego. Nowe pokolenia powinny się uczyć, co robić, aby mowa nienawiści nie stawała się normą, w taki sposób, aby mogły dalej przekazywać tę wiedzę. Można to osiągnąć m.in. poprzez organizowanie specjalnych lekcji w szkołach lub zajęć o charakterze gry przy współpracy z organizacjami specjalizującymi się w tej tematyce. Podkreślono również znaczenie edukacji medialnej: uczestnicy apelują o powszechniejszy dostęp do informacji o tym, jak rozpoznawać fałszywe informacje. Ogólnie wskazano także na istotną rolę nadzoru rodzicielskiego.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Claire, 3 wyrazy poparcia

„Organizujemy warsztaty w szkołach, aby uczniowie lepiej się zrozumieli i akceptowali różnice. Organizujemy zajęcia polegające na odgrywaniu ról, które pozwolą im wczuć się w sytuację innych uczniów”.

Joazef, 3 wyrazy poparcia

„Chciałbym, aby większy nacisk położono na rozwijanie w społeczeństwie umiejętności korzystania z mediów, tak aby zwiększyć zdolność ludzi do rozpoznawania fałszywych informacji i nauczyć ich podchodzenia w sposób krytyczny do półprawd, manipulacji i silnie stronniczych przekazów. Można to osiągnąć np. poprzez wprowadzenie zajęć z umiejętności

korzystania z mediów w szkołach podstawowych i średnich, a być może również na uczelniach wyższych”.

Temat poruszany przez uczestników 1.2: Zapewnienie obywatelom szkoleń przez całe życie

ANALIZA tematu

Uczestnicy zwracają uwagę, że przekazom o charakterze profilaktycznym warto poświęcić uwagę również w środowiskach zawodowych: firmy są postrzegane jako miejsce rozpowszechniania informacji dla dorosłych pracowników. Uczestnicy debaty w Portalu Aktywności Obywatelskiej uważają szkolenie zawodowe za skuteczne narzędzie zwiększania świadomości.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Karine – 10 wyrazów poparcia

„Pierwszym krokiem powinna być edukacja na temat mowy nienawiści, przestępstw z nienawiści oraz dyskryminacji [...]. Moim zdaniem należy silniej wspierać realizację tego postulatu w różnych sferach życia społecznego: w szkołach, w internecie, w społeczeństwie obywatelskim”.

Chiara – 0 wyrazów poparcia

„Comiesięczne spotkania skoncentrowane na edukowaniu oraz na przekazywaniu wiedzy na temat szacunku i równości w miejscu pracy”.

Temat poruszany przez uczestników 1.3: Edukowanie społeczeństwa dzięki prowadzeniu odpowiedzialnego dyskursu politycznego

ANALIZA tematu

Uczestnicy podkreślili, że politycy mają duży wpływ na sposób, za pomocą którego społeczeństwo formułuje opinie i reaguje na debaty społeczne. W związku z tym to właśnie na nich spoczywa odpowiedzialność, z jednej strony, za nieszerzenie ani niepodsycanie mowy nienawiści w społeczeństwie, a z drugiej strony – za jej potępienie, gdy pojawia się w przestrzeni publicznej.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Myr, 2 wyrazy poparcia

„Aby przeciwdziałać nienawiści w społeczeństwie, media i politycy powinni powstrzymać się od jej szerzenia oraz propagować wzajemne zrozumienie między wszystkimi obywatelami. Powinni również traktować wszystkich w duchu tego samego założenia: chcemy pokoju”.

Gerhard, 0 wyrazów poparcia

„Jeśli spojrzeć na ostatnie 10 lat w polityce i w społeczeństwie, udział mowy nienawiści znacząco wzrósł. [...] Samo pojęcie „nienawiści” wcześniej właściwie nie było używane. Dopiero w ostatnim czasie mianem nienawiści zaczęto powszechnie określać wiele wypowiedzi, zwłaszcza te formułowane przez krytyków bieżących kierunków politycznych”.

OBSZAR TEMATYCZNY 2: INTEGRACJA

Ten obszar tematyczny dotyczy budowania poczucia integracji i jedności jako sposobu zwalczania nienawiści w społeczeństwie.

Temat poruszany przez uczestników 2.1: Włączenie mniejszości

ANALIZA tematu

Wypowiedzi obywateli podkreślają potrzebę realizowania polityki antydyskryminacyjnej w celu włączenia mniejszości oraz przeciwdziałania wykluczeniu i nienawiści. Mogłoby to przyjąć formę parytetów dla grup niedostatecznie reprezentowanych na uczelniach wyższych, wspierania osób należących do mniejszości, dostrzeżenia i włączenia osób z (nieoczywistymi) niepełnosprawnościami oraz wprowadzania rozwiązań politycznych sprzyjających włączeniu określonych mniejszości (np. społeczności LGBTQI+). Ważnym elementem tej debaty jest również kwestia włączenia migrantów: w kilku wypowiedziach zaproponowano ułatwienie integracji poprzez oferowanie kursów językowych, szkoleń oraz miejsc pracy w sektorach borykających się z niedoborem pracowników.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Mirać, 1 wyraz poparcia

„W całej UE można by zachęcać uczelnie wyższe do zapewniania parytetów dla grup niedostatecznie reprezentowanych”.

Lismary, 1 wyraz poparcia

„Obecnie wiele krajów europejskich mówi o integracji społecznej, ale wciąż wiele osób dyskryminuje i wyklucza imigrantów oraz pozostawia im bardzo ograniczone możliwości rozwoju w ramach wspólnoty europejskiej. Proponuję poprawę polityki wobec imigrantów, tak aby mogli oni odnosić sukcesy w tych krajach oraz przyczyniać się do zróżnicowania gospodarki i do sprawiedliwego rozwoju”.

Temat poruszany przez uczestników 2.2: Inicjowanie działań zbiorowych

ANALIZA tematu

Istnieje powszechna świadomość, że walka z nienawiścią wymaga zaangażowania nas wszystkich: instytucji, organizacji pozarządowych, społeczności i samych obywateli. Aby zwalczać nienawiść w społeczeństwie, musimy zachęcać do wymiany kulturowej poprzez wydarzenia propagujące różnorodność. Mogą to być wydarzenia, podczas których osoby z różnych kultur

i środowisk spotykają się i wymieniają pomysłami. Tego rodzaju działania można również kierować do dzieci z różnych dzielnic, aby ułatwić nawiązywanie kontaktów między osobami z różnych środowisk. W tym kontekście uczestnicy dostrzegają szczególną rolę sportu: udział w klubach sportowych lub działalność wolontariacka sprzyjają budowaniu więzi społecznych i rozwojowi osobistemu, co uczestnicy uznają za istotne.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Anh, 1 wyraz poparcia

„Pomocne może okazać się pogłębianie wzajemnego zrozumienia i otwartości wobec innych kultur oraz osób o różnym pochodzeniu dzięki wydarzeniom kulturalnym, uczeniu się języków i działaniom na rzecz społeczności”.

Finn – 3 wyrazy poparcia

„Powinniśmy propagować powszechne uprawianie sportu, ponieważ w dobrych warunkach sportowcy stosują zasadę fair play. Ponadto kluby sportowe to miejsca, w których ludzie mogą wspólnie wymieniać się pomysłami i razem uprawiać sport. Kultura wolontariacka w wielu krajach europejskich wzmacnia poczucie wspólnoty, sprzyja rozwojowi osobistemu, budowaniu relacji oraz daje ludziom poczucie sensu i spełnienia. Propagowanie uprawiania sportu oznacza ograniczenie nienawiści i propagowanie wartości demokratycznych”.

OBSZAR TEMATYCZNY 3: INSTYTUCJE DEMOKRATYCZNE

Ten obszar tematyczny obejmuje wypowiedzi związane z brakiem zaufania obywateli do demokracji, jej instytucji i przepływu informacji. Omówiono w nim również konkretne rozwiązania zwiększające uczestnictwo obywatelskie.

Temat poruszany przez uczestników 3.1: Budowanie ram zaufania do demokracji

ANALIZA tematu

Obywatele podzielają pogląd, że funkcjonowanie demokracji w naszych społeczeństwach uległo pogorszeniu. Świadczą o tym wypowiedzi wyrażające przekonanie, że narzuca się obywatelom decyzje bez konsultacji społecznych. Korupcja jest postrzegana jako jeden z głównych problemów, wymagający zdecydowanych i przejrzystych działań na szczeblu unijnym. Brak zaufania do wybieranych polityków jest wiązany z niespełnionymi obietnicami oraz z wpływem grup lobbystycznych. Wskazuje się również, że demokracji zagraża dezinformacja w mediach, podporządkowanych prywatnym interesom. Aby

rozwiązać ten problem, obywatele proponują wprowadzenie wyższych standardów dziennikarskich. Jako możliwe rozwiązania wskazano również edukację w zakresie korzystania z mediów oraz szersze konsultacje społeczne.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Brigitte, 3 wyrazy poparcia

„Koncentracja mediów w rękach potentatów branżowych zatruwa demokrację. Po pierwsze, media stają się zależne od konkretnej osoby, a zatem stronicze – rozpowszechniają informacje sprzyjające ich właścicielowi, jego działalności, jego sprzymierzeńcom politycznym oraz jego ideologii. W takich warunkach nie ma mowy o swobodzie ani o pluralizmie. Po drugie, media prywatne dążą do osiągnięcia zysku, co oznacza, że dziennikarze muszą produkować treści przynoszące dochód (czyli pieniądze, kliknięcia itp.), a nie takie, które rzetelnie informują lub pobudzają myślenie krytyczne”.

Julian, 2 wyrazy poparcia

„Korupcja to nowotwór, który podważa zaufanie do demokracji i do projektu europejskiego. Walka z korupcją musi być jednym z głównych priorytetów UE. Jestem głęboko przekonany, że tę walkę trzeba prowadzić na szczeblu Unii [...]. Aby zatem skutecznie zmierzyć się z tym wszechobecnym problemem, konieczne są spójne i skoordynowane działania na szczeblu UE”.

Temat poruszany przez uczestników 3.2: Wzmacnianie demokracji poprzez uczestnictwo obywatelskie

ANALIZA tematu

Obywatele proponują szereg rozwiązań zwiększających uczestnictwo w procesach demokratycznych, takich jak regularne referenda lub konwencje obywatelskie służące podejmowaniu decyzji dotyczących istotnych kierunków politycznych. Proponują utworzenie platform cyfrowych, takich jak wirtualny parlament, umożliwiających debatę i wspólne podejmowanie decyzji bez hierarchicznej struktury. Opowiadają się za większą przejrzystością i decentralizacją władzy, tak aby lokalne społeczności były faktycznie wysłuchiwane. Ponadto niektórzy postulują utworzenie bardziej bezpośrednich mechanizmów, które umożliwiłyby obywatelom wywierać rzeczywisty wpływ na decyzje publiczne.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Arayik, 0 wyrazów poparcia

„Wirtualny parlament może stać się potężną platformą, na której ludzie będą mogli swobodnie wyrażać swoje poglądy i myśli, bez nienawiści i dyskryminacji. Jednym z głównych celów wirtualnego parlamentu byłoby stworzenie środowiska, w którym obywatele – niezależnie od

ich tożsamości lub poglądów – mogliby omawiać wszelkie kwestie i wspólnie podejmować decyzje”.

Gülşah, 2 wyrazy poparcia

„Zwiększanie udziału zwykłych obywateli sprzyja skuteczniejszej realizacji polityki krajowej”.

OBSZAR TEMATYCZNY 4: SZACUNEK

Ten obszar tematyczny obejmuje wypowiedzi związane z propagowaniem poszanowania i tolerancji dla różnorodności kulturowej, etnicznej i płciowej poprzez szkolne programy edukacyjne oraz ideę obywatelstwa europejskiego.

Temat poruszany przez uczestników 4.1: Propagowanie szacunku i tolerancji

ANALIZA tematu

Uczestnicy apelują o skuteczniejsze zachęcanie obywateli do poszanowania różnic kulturowych, religijnych, pochodzenia i orientacji seksualnej. Aby zapewnić taki wyższy poziom szacunku, rozważano szereg działań: organizowanie wydarzeń, podczas których obywatele z różnych środowisk mogą spotykać się i wymieniać się pomysłami, organizowanie w szkołach zajęć poświęconych okazywaniu szacunku, tworzenie programów dostępnych dla wszystkich grup wiekowych w celu propagowania szacunku i tolerancji.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Alain, 1 wyraz poparcia

„Skuteczne zwalczanie przeciwdziałanie mowie nienawiści wymaga, aby ludzie kierowali się podobnymi wartościami, nawet jeżeli nie są zupełnie identyczne. Dlatego tak istotne jest, aby te kilkusetletnie wartości europejskie były nie tylko szanowane, lecz także stosowane – zarówno przez tych, którzy są Europejczykami, jak i przez tych, którzy pragną nimi zostać.”

Isabel, 1 wyraz poparcia

„Wydaje mi się, że należałoby wprowadzić do szkół programy propagujące wzajemny szacunek. Szkoła musi przekazywać dzieciom umiejętności potrzebne do walki z nienawiścią i przemocą. Edukacja to podstawa – należy uczyć dzieci empatii, aby kształtować społeczeństwo kierujące się troską o innych. Można byłoby opracować program ukierunkowany na realizację tych celów”.

Temat poruszany przez uczestników 4.2: Wykorzystanie wartości obywatelstwa europejskiego do umacniania wzajemnego szacunku

ANALIZA tematu

Uczestnicy wzywają Europę do wzmocnienia idei obywatelstwa europejskiego poprzez lepsze informowanie o zawartych w niej wartościach, w szczególności za pomocą broszury ilustrującej postanowienia karty praw podstawowych. Proponują utworzenie niezależnej rady etyki w celu zapewnienia zgodności decyzji UE z tymi zasadami. UE powinna również natychmiast przeciwdziałać przypadkom dyskryminacji i mowy nienawiści w państwach członkowskich. Za kluczowe uznaje się rozwój edukacji w zakresie wartości europejskich, w tym naukę języków obcych oraz zajęcia poświęcone zasadzie wzajemności. Ponadto postrzega się współpracę i przejrzystość w instytucjach europejskich jako warunek odbudowy zaufania i przywrócenia szacunku.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Lisbeth, 0 wyrazów poparcia

„Proponuję, aby część unijnej komunikacji na temat wartości zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej skierować do wszystkich obywateli UE w przystępnej formie – np. za pośrednictwem zwykłego e-maila zawierającego konkretne przykłady oraz estetycznej broszury dostępnej dla każdego obywatela. Istotne jest również, aby codziennie dawać przykładu poszanowania tych wartości”.

Francesco, 1 wyraz poparcia

„Uważam, że aby przeciwstawić się nienawiści w społeczeństwie, musimy skoncentrować się na tworzeniu wspólnego obywatelstwa europejskiego. Odrzucając nacjonalizm, możemy działać ponad granicami państw i budować nowy świat oparty na dobrostanie, niestosowaniu przemocy i aktywnym słuchaniu”.

OBSZAR TEMATYCZNY 5: REGULACJE

Ten obszar tematyczny obejmuje wypowiedzi związane z utworzeniem systemu monitorowania nienawiści i ostrzegania o niej, zwłaszcza w internecie.

Temat poruszany przez uczestników 5.1: Wzmacnianie globalnych mechanizmów zarządzania i nadzoru

ANALIZA tematu

Uczestnicy podzielają postulat uregulowania kwestii mowy nienawiści w społeczeństwie i radzenia sobie z tym zjawiskiem. Można to osiągnąć poprzez wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które walczą z mową nienawiści – zarówno poprzez motywowanie ich, jak i poprzez udzielanie im pomocy finansowej i prawnej. Obywatele postulują również ustanowienie

systemów certyfikacji umożliwiających nadzorowanie mowy nienawiści na poziomie globalnym. Podkreślają rolę instytucji europejskich w tym przedsięwzięciu i wzywają do ustanowienia europejskiej polityki publicznej oraz odpowiednich ram prawnych, a także o prowadzenie komunikacji na ten temat.

Uczestnicy proponują również stworzenie takich narzędzi jak platformy, portale, europejscy mediatorzy mediów społecznościowych oraz monitorowanie przypadków mowy nienawiści i ostrzeganie o nich za pomocą algorytmów.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Hanna, 1 wyraz poparcia

„Zapewnienie wsparcia finansowego i prawnego organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, które zajmują się tematem nienawiści w sieci. Przyjęcie odpowiedniego prawodawstwa”.

Marek, 1 wyraz poparcia

„Moim zdaniem internet jest pełen teorii spiskowych i memów wymierzonych w inne narody. Proponuję stworzenie portalu, który przedstawiałby fakty w obiektywny sposób, poruszał również trudne kwestie i nie pomijał żadnych informacji, bo to właśnie przemilczenia prowadzą do powstawania nowych teorii spiskowych. Uważam, że taki uniijny portal powinien być linkowany wszędzie tam, gdzie w internecie pojawiają się treści dotyczące mniejszości narodowych lub agresji wobec jakiegokolwiek grupy”.

Temat poruszany przez uczestników 5.2: Przeciwdziałanie mowie nienawiści w internecie

ANALIZA tematu

Zdaniem uczestników istotne jest uregulowanie kanałów mediów społecznościowych, za pośrednictwem których rozpowszechniana jest mowa nienawiści. Aby uregulować te platformy, wzywają oni do wprowadzenia w europejskich portalach społecznościowych łatwo dostępnego przycisku umożliwiającego zgłaszanie przypadków mowy nienawiści, a także do stosowania sankcji wobec jej autorów – włącznie z odbieraniem im dostępu do danej platformy – w szczególności dzięki zakazaniu anonimowości w sieciach społecznościowych. Uczestnicy podkreślają również potrzebę zwiększenia odpowiedzialności platform za publikowane treści związane z mową nienawiści oraz uproszczenia procedur umożliwiających UE podejmowanie działań przeciwko tym platformom.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Danilo, 0 wyrazów poparcia

„Pozostawianie w sieci anonimowych komentarzy naruszających normy, bez możliwości ich wyjaśnienia. Ma to nierzadko związek z przekraczaniem granicy”.

Pierre, 0 wyrazów poparcia

„Należy pociągać właścicieli sieci społecznościowych (Facebooka, X, Instagrama itp.) do odpowiedzialności za treści publikowane na ich platformach oraz umożliwić pozywanie ich w przypadku braku reakcji na mowę nienawiści, nawoływanie do zażywania narkotyków, samobójstw itp.”

OBSZAR TEMATYCZNY 6: DEBATA

Ten obszar tematyczny obejmuje wypowiedzi związane z utworzeniem systemu monitorowania nienawiści i ostrzegania o niej, zwłaszcza w internecie.

Temat poruszany przez uczestników 6.1: Zjednoczeni w różnorodności

ANALIZA tematu

Uczestnicy debaty w Portalu Aktywności Obywatelskiej wyrażają potrzebę budowania jedności w społeczeństwie poprzez zachęcanie obywateli do dyskusji na różne tematy. Takie wymiany poglądów umożliwiają lepsze zrozumienie wielu tematów oraz poznanie różnych stanowisk i kultur. W ten sposób społeczeństwo mogłoby poszukiwać możliwości rozwiązywania sporów i osiągnięcia porozumienia w sposób demokratyczny i cywilizowany. Sprzyjałoby to również budowaniu bardziej zjednoczonej wspólnoty. Zachęcanie do takiej wymiany poglądów może również zapobiegać przejmowaniu inicjatywy przez środowiska skrajne.

Zdaniem uczestników takie debaty mogłyby być organizowane w ramach seminariów zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym – w szkołach, na uczelniach i w miejscach publicznych – lub w formie programów propagujących zrozumienie, tolerancję i współczucie, aby pomóc w zwalczaniu uprzedzeń i dyskryminacji.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Sidhartha, 0 wyrazów poparcia

„Większa interakcja z osobami o innym kolorze skóry i pochodzeniu etnicznym. Można rozważyć tworzenie wspólnot lub otwartych forów dialogu. Można również opracować program uświadamiający ludzi na temat innych kultur. Przydatny byłby też portal, w którym ludzie mogą dzielić się swoimi problemami i doświadczeniami”.

Marta, 2 wyrazy poparcia

„Uważam, że ważne jest organizowanie debat, okrągłych stołów i warsztatów, podczas których kontrowersyjne opinie będą omawiane w sposób cywilizowany, aby uczyć, jak dochodzić do porozumienia i zwalczać nieprawdziwe informacje”.

OBSZAR TEMATYCZNY 7: POZYTYWNY PRZEKAZ

Wypowiedzi w tym obszarze tematycznym wskazują na szereg czynników zachęcających obywateli do wzajemnego wspierania się i okazywania sobie szacunku, zwłaszcza za pośrednictwem sieci społecznościowych, szkół oraz wolontariatu.

Temat poruszany przez uczestników 7.1: Upowszechnianie życzliwych przekazów

ANALIZA tematu

Uczestnicy podzielają pogląd, że aby walczyć z nienawiścią w społeczeństwie, należy powstrzymać się od rozpowszechniania agresywnych przekazów. Zwracają uwagę na potrzebę wzmocnienia pozytywnych przekazów, które zachęcają do życzliwości, wzajemnego wsparcia i szacunku, a także propagują różnorodność kultur, światopoglądów i tożsamości.

Tego rodzaju przekazy powinny być rozpowszechniane w mediach społecznościowych, w ramach kampanii reklamowych, w szkołach, a także propagowane przez wpływowe osobistości medialne.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Helena, 13 wyrazów poparcia

„Zmiana, której potrzebujemy, aby powstrzymać tę kulturę nienawiści, nieuchronnie będzie musiała obejmować wprowadzenie lepszych uregulowań prawnych, które wyznaczą granice treści nienawistnych lub polaryzujących na platformach, które czerpią z tego zyski, takich jak media społecznościowe, fora publiczne i media”.

Mary, 0 wyrazów poparcia

„Ograniczanie nienawiści zaczyna się od bezpośrednich kontaktów międzyludzkich w przestrzeni publicznej – od uśmiechu, uprzejmości i życzliwych słów. Należy wspierać inicjatywy międzywyznaniowe i międzykulturowe – miejsca i wydarzenia sprzyjające lepszemu zrozumieniu odmiennych punktów widzenia”.

OBSZAR TEMATYCZNY 8: CZYNNIKI EKONOMICZNE

Wypowiedzi w tym obszarze tematycznym dotyczą przyczyn nienawiści w społeczeństwie, które mogą wynikać również z nierówności społecznych i ekonomicznych – a te powinny być przedmiotem działań politycznych.

Temat poruszany przez uczestników 8.1: Zwalczanie ubóstwa i nierówności w celu ograniczenia nienawiści

ANALIZA tematu

Uczestnicy podkreślają, że nierówności ekonomiczne i społeczne sprzyjają nienawiści i wykluczeniu w UE. Apelują o wprowadzenie sprawiedliwej polityki redystrybucyjnej opartej na solidarności oraz o skuteczne wykorzystanie europejskich funduszy strukturalnych, a także o zapewnienie równego dostępu do edukacji. Za niezbędne uznają walkę z ubóstwem oraz inicjatywy na rzecz zdrowia psychicznego. Uczestnicy podkreślają również rolę polityki sprzyjającej integracji i sprawiedliwości społecznej w zapobieganiu podziałom między grupami społecznymi i regionami. Ponadto domagają się sankcji za nadużycia gospodarcze oraz większego wsparcia dla regionów w niekorzystnym położeniu.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Nick, 1 wyraz poparcia

„Powinniśmy przeznaczyć środki na wspieranie obszarów o niskich dochodach. Tego rodzaju obszary doświadczają dyskryminacji, co negatywnie wpływa na ich postrzeganie. Rozwiązanie tego problemu umożliwiłoby zapewnienie równych szans wszystkim obywatelom”.

Sven-Owe, 0 wyrazów poparcia

„Polityka UE musi opierać się na założeniu, że wszyscy obywatele UE – w duchu solidarności – będą wspólnie korzystać z dobrobytu, prowadzącego do pełnej integracji społecznej. Jeśli tego celu nie uda się zrealizować, powstaje podział na „swoich” i „innych” (De och Vi läge), w którym siłą napędową staje się nienawiść. Podziały te mogą dotyczyć zarówno różnic między obszarami miejskimi i wiejskimi, jak i nierówności między grupami o odmiennym statusie społeczno-ekonomicznym”.

1. NIOSKI

Portal Aktywności Obywatelskiej poświęcony zagadnieniu *Przeciw nienawiści w społeczeństwie* w znaczący sposób ułatwia obywatelom wielojęzyczny udział w procesach unijnych za pośrednictwem internetu. Jak wspomniano w tym sprawozdaniu, w okresie konsultacji – **od 22 kwietnia 2024 r. do 28 lutego 2025 r.** – portal w znacznym stopniu przyczynił się do doprecyzowania wspólnej wizji *Przeciw nienawiści w społeczeństwie* na poziomie całej UE. Powiązanie wypowiedzi online z dyskusjami w ramach panelu obywatelskiego wzbogaciło debatę i pozwoliło uwzględnić wiele różnych perspektyw w kształtowaniu końcowych wyników.

Proces zaangażowania ujawnił wyraźną zgodność uczestników co do kilku kluczowych obszarów tematycznych, w tym **EDUKOWANIA** nowych pokoleń w zakresie rozpoznawania mowy nienawiści i upowszechniania umiejętności korzystania z mediów. Potrzeba większej **INTEGRACJI** podkreśla znaczenie włączania mniejszości, przeciwdziałania dyskryminacji oraz **zachęcania do działań zbiorowych** poprzez wymianę kulturową i sport. Obszar tematyczny dotyczący **INSTYTUCJI DEMOKRATYCZNYCH** podkreśla potrzebę **uczestnictwa obywatelskiego**, większej przejrzystości oraz walki z korupcją i dezinformacją. Wypowiedzi odnoszące się do potrzeby większego **SZACUNKU** koncentrują się na **propagowaniu wzajemnego zrozumienia** poprzez inicjatywy kulturalne i edukacyjne. Osoby opowiadające się za zwiększeniem **REGULACJI** zwracają uwagę na konieczność zwalczania mowy nienawiści poprzez zaostrzenie **ram prawnych** oraz pociąganie platform internetowych **do odpowiedzialności**. Wśród pozostałych zidentyfikowanych obszarów tematycznych znalazły się także: **DEBATA**, **POZYTYWNY PRZEKAZ** oraz **CZYNNIKI EKONOMICZNE**.

Podsumowując, obywatele opowiadają się za podejmowaniem zdecydowanych działań na rzecz zwalczania nienawiści, koncentrujących się na **edukacji, regulacjach** oraz **propagowaniu wzajemnego szacunku**. Postulują stworzenie bardziej włączającego społeczeństwa, zapewniającego równe szanse i większą **przejrzystość procesów demokratycznych**. Proponowane przez nich rozwiązania obejmują zaangażowanie obywateli we wspólne działania i dialog oraz wykorzystywanie **instytucji europejskich do przeciwdziałania nierównościami, mowie nienawiści i dezinformacji**, z myślą o budowie społeczeństwa opartego na spójności i przejrzystości. Konsultacje nie tylko pozwoliły zebrać szeroką gamę pomysłów i sugestii Europejczyków, lecz także **potwierdziły potrzebę zwalczania nienawiści w społeczeństwie na zasadzie zjednoczenia i ukierunkowania na działanie**.

Warto zaznaczyć, że nie należy traktować powyższych wyników jako w pełni reprezentatywne. Stanowią one jednak źródło cennych, nowych propozycji oraz pozwalają szeroko zrozumieć priorytety obywateli. W momencie, gdy Europa walczy z nienawiścią w społeczeństwie, zebrane wnioski mogą odegrać kluczową rolę w opracowywaniu strategii politycznych, które będą zarówno skuteczne, jak i spotkają się z powszechną akceptacją społeczną.